

Het verhaal van mijn drie opa's

Frank Oudman

Colofon

Titel: Het verhaal van mijn drie opa's

Frank Oudman © 2026

Verschenen: April 2026

Alle rechten voorbehouden

Uitgegeven door: Uitgeverij Schrijverspunt

<http://www.schrijverspunt.nl>

Omslagontwerp: Frank Langedijk / Langedijk Ontwerp

Redactie: Hannah en Elisabeth Oudman, Ellen Rijsemus

Code: 2026.01.20

ISBN/EAN: 978-94-6266-803-4

NUR: 342

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Woord vooraf

Je zult maar drie opa's hebben. Ik gun iedereen drie opa's, daar gaat het niet om. Het liefst opa's die zich ook echt voor jou als opa gedragen. Daar had ik er eigenlijk maar één van en die is op veel te jonge leeftijd overleden. De tweede opa woonde aan de andere kant van de wereld, te ver weg om echt iets voor me te betekenen. De derde opa wilde niet weten dat hij mijn opa was. Dat zat ongemakkelijk in elkaar. Het had heel anders gekund.

Veel in dit verhaal is verzonnen. Die vrijheid heb ik genomen. Tegelijkertijd is bijna alles wat beschreven is, in werkelijkheid gebeurd. Ik baseer me grotendeels op feitelijke waarheden. Daarvoor heb ik gebruikgemaakt van verschillende bronnen, zoals familie verhalen, internet en nationale en internationale archieven.

Wat de archieven betreft, was ik vooral verrast door de informatie die het Nationaal Archief mij bood. Wat me daarbij opviel, was het verschil met bijvoorbeeld het NIOD. Het NIOD beschikt over veel interessante authentieke stukken, terwijl het Nationaal Archief me veel meer historische informatie bood. Het kleine archiefje dat mijn vader bleek te hebben bewaard over zijn vader en moeder in oorlogstijd, bevatte bovendien boeiende persoonlijke informatie, brieven bijvoorbeeld, en zelfs het plankje dat op de deur van oma hing in kamp Vught. Iedere keer zorgde nieuwe informatie ervoor dat ik steeds enthousiaster werd over het beeld dat ontstond. De in de tekst met een * gemarkeerde stukken zijn authentieke bronnen die in mijn bezit zijn.

De namen die ik in mijn verhaal heb gebruikt, zijn op twee na verzonnen. Alleen de naam van Bram is echt. De naam van Paul die in dit verhaal voorkomt, is ook in het echt gebruikt.

Dat wil zeggen: het was de in werkelijkheid door hem gebruikte schuilnaam; zijn echte naam komt in mijn verhaal niet voor.

Tot slot: mijn verhaal is niet chronologisch opgebouwd. Het speelt zich af tussen het begin van de jaren twintig van de vorige eeuw, als mijn opa's nog jong zijn, en 1978, wanneer de laatste overlijdt. Het volgt steeds stukken uit het leven van mijn opa's.

Dood

‘Mamma mamma, oom Bram is dood!’ Ik rende met een rood hoofd van inspanning en opwinding naar binnen. De betekenis van zijn dood besepte ik op dat moment niet als tienjarige. Ik wist wel dat ik hem nooit meer zou zien. En het was zo’n aardige man. Beter wist ik niet.

‘Mamma, mamma, oom Bram is dood!’ Ik gilde het hard voor me uit toen ik binnenkwam en mijn moeder en oma zag zitten, aan de thee. Ik zag mijn moeder in een flits kort verschrikt kijken. Het zou nog jaren duren voor ik haar reactie werkelijk kon duiden. ‘Och jongen, kom eens hier.’ Mijn oma omarmde me. Oma keek verwonderd. Die vroeg zich af om wie het ging. Oma’s ogen zochten onze gezichten af, zich verwonderend over de vele emoties die ze in een paar tellen voorbij zag komen zonder te weten wie die oom Bram nu eigenlijk was.

Mijn oma was nu een paar weken in Nederland. Mijn moeder had haar niets verteld over oom Bram. Evenmin in de briefwisseling. Mijn moeder schreef dan altijd over de gebruikelijke koetjes en kalfjes; nee, echte onderwerpen besprak ze niet met haar ouders. Dat deed ze welbeschouwd eigenlijk met niemand. Zodra iets serieus werd of te dichtbij kwam, zocht zij vrijwel altijd de vlakte op. Zeker in de contacten met haar ouders en broer en zus. Ze had hen achtergelaten in Australië, samen met haar verbinding met hen.

Ikzelf wist op dat moment nog niet wat voor man die oom Bram werkelijk was geweest. Ik voelde soms al wel onbewust dat mijn moeder zekere spanningen en stemmingen uit de weg ging in de periode dat hij bij ons over de vloer kwam. Ik had geen idee waar dat vandaan kwam of wat het was. Tienjarige jongens dachten daar niet zo bij na, ik ook niet.

Oma keek mij nog eens aan. Daarna keek ze peinzend naar haar dochter terwijl ik opgewonden vertelde. Oom Bram was levenloos vanaf zijn stoel achter zijn werktafel naar de grond gegleden. Een acute hartstilstand, werd gezegd. De zus van een van mijn beste vriendjes van dat moment werkte in hetzelfde bedrijf als oom Bram en was toevallig een van de eersten die het hadden gehoord. Terwijl ik het vertelde, viel het mij niet op dat er op het gezicht van mijn moeder, behalve haar kortdurende schrikreactie, zelfs even lichte paniek doorschemerde. Mijn oma zag het wel. Zonder het nog te begrijpen.

Ik had drie opa's. Inmiddels zijn ze allemaal dood. Een ervan heb ik zojuist al genoemd. Om aan mijn moeders kant te beginnen, daar had ik er twee. Een opa in Australië, zo noem ik hem nog altijd, waarmee ik aangeef welke opa ik bedoel. Op dezelfde manier duid ik mijn oma aan: oma uit Australië. Laat ik hem hier nu voor het gemak bij zijn voornaam noemen: we noemen hem Huig. Huig heeft een belangrijke rol in mijn leven gespeeld, terwijl hij altijd op afstand bleef. Sterker nog: ik heb hem nooit gezien of gesproken. Hij zat en bleef aan de andere kant van de wereld op het moment dat ik geboren werd. Tegelijk heeft hij een essentiële rol gespeeld in het leven van mijn moeder. Om te beginnen met zijn goedheid om haar te adopteren. Wat overigens niet wil zeggen dat hij vaak of veel altruïstische eigenschappen ten toon spreidde. Daar zijn mijn oma en mijn moeder getuigen van geweest.

Huig

Huig was opgegroeid als enig kind op een binnenvaartschip, een korte aak, waarmee vooral gevaren werd tuassen Rotterdam en Duitsland. Tenminste tot hij de leeftijd had om een vak te leren. Tot die tijd werd de basisscholing door zijn vader en moeder gedaan. Het was opmerkelijk dat zijn ouders zich halverwege de jaren twintig van de vorige eeuw helemaal schikten naar zijn wensen en potenties. Ze verlieten hun schippersbestaan en zochten de toekomst op de wal. Misschien was dat een teken aan de wand; in de jaren vijftig zou zijn gezin zich weer voor een belangrijk deel zijn koers volgen.

Hij was intelligent en wat ze noemden een harde werker. Nou had je aan het eerste niet echt veel als je uit een schippersgezin komt dat het op de wal wil zoeken. Omdat hij handig was, een doener en snel, ging Huig dus naar de ambachtsschool. Al gauw was duidelijk wat zijn ding was, hij werd schilder. En omdat hij toch wat slimmer was dan de gemiddelde leerling op de ambachtsschool, leerde hij daarbij zelf in- en verkoop van zijn verf en schildersmaterialen te regelen. Hij wilde liefst zo min mogelijk afhankelijk zijn van anderen.

Na een mooi maar niet al te lang dienstverband bij het schildersbedrijf Gom in Velsen greep Huig zijn kans. Er kwam een klein winkelpandje vrij in het oude centrum van IJmuiden. Zijn vader had hem net op tijd getipt, waardoor hij het kon huren voor een schappelijk huurprijsje. Dat laatste had ermee te maken dat het pand er eigenlijk niet uitzag. Er zat meer schimmel in dan een kudde witte paarden. Dat gold voor het winkelpandje en nog erger voor het piepkleine woninkje erboven. Gelukkig kon hij er zelf nog een douchecelletje bij inbouwen. Later zou de buurt er lovend over spreken.

Alleen al die winkelingang, een precies op de hoek geplaatste prachtige gelakte houten deur met grote glanzende glazen ruiten waarboven hij op de schuine gevel met sierletters de naam van zijn schildersbedrijf en -winkel had gezet.

Lust en leven

Huig, zijn werk was zijn lust en zijn leven. In zijn hoofd kon hij zich helemaal verliezen in andere werelden. Klein als het de plek betrof die hij in zijn buurt in IJmuiden had verworven; groter als hij dacht aan nieuwe jongens die hij als personeel zou kunnen aannemen om de prestaties van zijn bedrijf verder op te voeren. Hij had onlangs van zijn contactpersoon bij Rath & Doodeheefver ongevraagd advies gekregen om uit te breiden. Hij had die mensen van Rath & Doodeheefver hoog zitten, mens, wat deden die het daar goed met hun behangselpapieren. Het advies spookte steeds door zijn hoofd. 's Nachts droomde hij er soms zelfs over. Tot hij een ochtend wakker werd en zich een droom van die nacht vlijmscherp herinnerde en aan niets anders meer kon denken. Hij voelde een zekere eenzaamheid. Al een tijdje vroeg hij zich af of het goed zou zijn een levenspartner te vinden. Maar hoe dan? Het was niet iets wat je zomaar kon regelen. Er kwam bij dat hij meer en meer onrust in zijn lijf voelde. Tegelijk wist Huig dat een vrouw meer was dan dat. Ja, een vrouw kon hem waarschijnlijk bevrijden van al die onrustige gedachten en gevoelens die hem steeds vaker afleidden. Soms voelde hij zijn energie uit zijn lijf wegvloeien. Dan kon hij er hele nachten niet van slapen. Bovendien masturbeerde hij soms meer dan hij dacht dat goed voor hem was. Nee, aan zijn fantasie mankeerde niets. Gevolg was wel dat hij daardoor 's morgens regelmatig doodmoe aan de dag begon.

Zo kon het niet langer. Als hij zijn bedrijf echt wilde laten groeien, dan moest daar eerst iets aan gebeuren. Een tijdje terug had hij eens gelezen dat de Schriftgeleerden en Farizeeën in het oude Israël zelfs meer vrouwen mochten hebben, zodat zij er iedere nacht voor konden zorgen dat ze tijdens hun werk niet onnodig in gedachten afdwaalden. Dat vond Huig wel wat overdreven. Als hij daar maar een beetje van mocht proeven, zou het wat hem betreft al bijzonder mooi zijn en hield hij genoeg energie over om zijn doelen te realiseren.

Huigs gedachten dwaalden steeds vaker af. Zeker sinds hij die ene jonge dame uit het noorden had gezien in het café waar hij wekelijks een neutje met een glas bier dronk. Als hij aan haar dacht, begon het meteen te kriebelen. Haar Groningse accent vond hij zelfs opwindend. Om nog maar niet te spreken van de rest; ze keek net dat beetje uitdagend uit haar ogen, kon voluit lachen als een van haar vriendinnen een grap vertelde, en ja, ze had hem aangekeken, met meer dan normale belangstelling. Net zoals hij haar had aangekeken. Hij vond haar meer dan mooi; hij vond haar aantrekkelijk. Hij zat de laatste weken steeds op zaterdagavond in het café te hopen dat ze kwam. Als ze er dan was, probeerde hij zo onopvallend mogelijk haar op een afstandje te bewonderen. 's Nachts begon ze steeds vaker in zijn dromen op te duiken. Ze begon de hoofdrol te krijgen in zijn fantasieën. Ook als hij zichzelf bevredigde, voor de zoveelste keer. Regelmatig sloeg zijn fantasie op hol. Haar naam wist hij nog niet, intussen had hij al wel zijn beeld gevormd van haar prachtige nek en rug, van haar billen en buik, haar dijen en mooie uitdagende borsten waarvan de tepels hem wenkten. Huig kon in gedachten niet van haar afblijven. Allemachtig, de volgende keer zou hij haar aanspreken. Dat nam hij zich steeds voor, maar nu, na de vijfde keer, zou hij het echt doen.